

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ TEISĖS PAŽEIDIMŲ KODEKSO 30¹ STRAIPSNIO 2 DALIES (2007 M. GRUODŽIO 13 D. REDAKCIJA) ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI

2012 m. rugsėjo 25 d.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Egidijaus Bieliūno, Tomos Birmontienės, Prano Kuconio, Gedimino Mesonio, Ramutės Ruškytės, Egidijaus Šileikio, Algirdo Taminsko, Romualdo Kęstučio Urbaičio, Dainiaus Žalimo, sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53¹ straipsniais, Teismo posėdyje 2012 m. rugsėjo 19 d. rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo konstitucinės justicijos bylą Nr. 34/2009-11/2011-33/2011 pagal Konstitucinio Teismo 2012 m. rugsėjo 4 d. sprendimu į vieną bylą sujungtus pareiškėjų – Lazdijų rajono apylinkės, Vilniaus miesto 4 apylinkės, Zarasų rajono apylinkės teismų prašymus ištirti, ar Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 30¹ straipsnio 2 dalis (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio 1 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo, teisinės valstybės principams (prašymai Nr. 1B-43/2009, 1B-10/2011, 1B-41/2011).

Konstitucinis Teismas

nustatė:

I

Pareiškėjų – Lazdijų rajono apylinkės, Vilniaus miesto 4 apylinkės, Zarasų rajono apylinkės teismų prašymai grindžiami šiais argumentais.

Administracinių teisės pažeidimų kodekso (toliau – ir ATPK) 130² straipsnyje už pakartotinį transporto priemonių vairavimą vairuotojams esant neblaiviams arba apsvaigusiams nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų *inter alia* yra numatytas privalomas transporto priemonės konfiskavimas, todėl taikant ginčijamą ATPK 30¹ straipsnio 2 dalį (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija), pagal kurią asmenims, padariusiems ATPK 130² straipsnyje numatytą administracinį teisės pažeidimą, negali būti paskirta mažesnė nuobauda nei sankcijoje numatyta minimali arba paskirta švelnesnė nuobauda nei numatyta sankcijoje, arba visai neskirta administracinė nuobauda, transporto priemonė visuomet turi būti konfiskuojama. Siekiant užtikrinti teisingą teismo procesą ir veiksmingą savininko teisių gynybą, transporto priemonės savininkui turi būti suteikta galimybė įrodyti, kad jis nėra atsakingas už jo nuosavybės panaudojimą darant pažeidimą. Tačiau net ir tuo atveju, kai savininkas įrodo, kad nėra atsakingas už jam priklausančios transporto priemonės panaudojimą darant ATPK 130² straipsnyje numatytą pažeidimą, teismas negali nesivadovauti ginčijama ATPK 30¹ straipsnio 2 dalimi (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) ir nekonfiskuoti tokios transporto priemonės. Taigi, pasak pareiškėjų, teismui, priimančiam sprendimą dėl administracinės nuobaudos už ATPK 130² straipsnyje numatyto pažeidimo padarymą skyrimo, nesuteikta teisė atsižvelgti į bylai reikšmingas aplinkybes ir, vadovaujantis teisingumo, protingumo kriterijais, nuspręsti, kad nustatyta administracinė nuobauda neturi būti taikoma. Dėl šios priežasties teisingumo vykdymas tampa formalus, o tai prieštarauja Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo, teisinės valstybės principams.

Be to, asmenys, padarę administracinius teisės pažeidimus, negali būti diskriminuojami ir jiems negali būti teikiama privilegijų kokiais nors konstituciškai nepateisinamais pagrindais. Tuo tarpu ginčijamoje ATPK 30¹ straipsnio 2 dalyje (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) asmenys, padarę administracinį teisės pažeidimą, numatytą šio kodekso 130² straipsnyje, yra išskirti iš visų kitų administracinius teisės pažeidimus padariusių asmenų, nes jiems nustatytos ypatingos administracinės nuobaudos skyrimo taisyklės. Dėl to ATPK 30¹ straipsnio 2 dalis (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) prieštarauja Konstitucijos 29 straipsnio 1 daliai.

II

Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui buvo gauti suinteresuoto asmens – Seimo atstovo Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininko pavaduotojo Juliaus Sabatausko rašytiniai paaiškinimai. Suinteresuoto asmens atstovo teigimu, ginčijama ATPK 30¹ straipsnio 2 dalis (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijai. Jo nuomonė grindžiama šiais argumentais.

Įstatymų leidėjas, priimdamas ginčijamą nuostatą, atsižvelgė į avaringumo dėl vairavimo esant neblaiviam ar apsvaigusiam statistinius duomenis, tokių pažeidimų pavojingumą ir dėl jų padaromą žalą. Taip pat buvo įvertinta ATPK 30¹ straipsnio nuostatų taikymo praktika, pagal kurią

asmenys, kurie patraukti atsakomybėn už vairavimą esant neblaiviems ar apsvaigusiems nuo svaigiųjų medžiagų ir kuriems paskirtas teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas, daugeliu atvejų kreipdavosi į teismą, o šis, pažeidėjui sumokėjęs baudą, šią nuobaudą (teisės vairuoti transporto priemonės atėmimą) paprastai panaikindavo. Taip pažeidėjai išvengdavo realių apribojimų naudotis įgyta teise vairuoti transporto priemonės ir nuobaudomis nebūdavo pasiekiami visų ATPK 20 straipsnyje numatytų jų tikslų. Taigi priimdamas ginčijamą nuostatą įstatymų leidėjas vykdė konstitucinę pareigą imtis priemonių, užtikrinančių kiekvieno žmogaus ir visos visuomenės saugumą nuo pavojingų teisės pažeidimų.

Pasak suinteresuoto asmens atstovo, atsižvelgus į pastarųjų penkerių metų eismo įvykių statistinius duomenis, galima daryti prielaidą, kad įstatymo normų sugriežtinimas, kaip viena pagrindinių priemonių saugiam eismui užtikrinti, buvo veiksmingas – avarijų dėl neblaivių vairuotojų kaltės gerokai sumažėjo. Tokių avarijų 2007 m. buvo 801, per jas žuvo 69 ir sužeista 1211 žmonių, o 2011 m. buvo 300 tokių avarijų, 27 žuvusieji ir 432 sužeistieji. Taigi ginčijama įstatymo nuostata buvo veiksminga kaip prevencinė priemonė.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

1. Kaip minėta, pareiškėjai – Lazdijų rajono apylinkės, Vilniaus miesto 4 apylinkės, Zarasų rajono apylinkės teismai prašo ištirti, ar ATPK 30¹ straipsnio 2 dalis (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 29 straipsnio 1 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo, teisinės valstybės principams.

Pažymėtina, kad, kaip ne kartą yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, konstitucinis teisingumo principas yra neatskiriamas konstitucinio teisinės valstybės principo turinio elementas, todėl prašymas ištirti ginčijamo teisinio reguliavimo atitiktį konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams traktuotinas kaip prašymas ištirti jo atitiktį konstituciniam teisinės valstybės principui.

2. Pareiškėjų abejonės dėl ATPK 30¹ straipsnio 2 dalies (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) atitikties Konstitucijai iš esmės grindžiamos tuo, kad teismas, priimančias sprendimą dėl administracinės nuobaudos už ATPK 130² straipsnyje numatytą pažeidimą skyrimo, negali atsižvelgti į bylai reikšmingas aplinkybes ir, vadovaudamasis teisingumo, protingumo kriterijais, nuspręsti, kad nustatyta administracinė nuobauda – transporto priemonės konfiskavimas – neturi būti taikoma.

3. ATPK 30¹ straipsnyje „Mažesnės nei įstatymo numatyta administracinės nuobaudos skyrimas arba administracinės nuobaudos neskyrimas“, kurio 2 dalies (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) atitiktį Konstitucijai ginčija pareiškėjai, nustatyta:

„Organas (pareigūnas), nagrinėjantis administracinės teisės pažeidimų bylas, atsižvelgdamas į aplinkybes, nurodytas šio kodekso 30 straipsnio 2 dalyje, taip pat į šio kodekso 31 straipsnyje nustatytas atsakomybę lengvinančias bei kitas įstatymų nenurodytas lengvinančias aplinkybes, vadovaudamasis teisingumo ir protingumo kriterijais, gali paskirti mažesnę nuobaudą nei sankcijoje numatyta minimali arba paskirti švelnesnę nuobaudą nei numatyta sankcijoje, arba visai neskirti administracinės nuobaudos.

Asmenims, kurie padarė administracinį teisės pažeidimą, numatytą šio kodekso 130² straipsnyje, negali būti paskirta mažesnė nuobauda nei sankcijoje numatyta minimali arba paskirta švelnesnė nuobauda nei numatyta sankcijoje, arba visai neskirta administracinė nuobauda.

Organas (pareigūnas) kiekvieną savo sprendimą, priimtą vadovaujantis šio straipsnio 1 dalimi, privalo motyvuoti. Sprendimą sankcionuoja apylinkės teismo teisėjas.“

ATPK 30 straipsnio 2 dalyje (2000 m. vasario 17 d. redakcija) nustatyta:

„Skiriant nuobaudą, atsižvelgiama į padaryto teisės pažeidimo pobūdį, pažeidėjo asmenybę bei atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes. Atsakomybę lengvinančių ir sunkinančių aplinkybių sąrašą nustato šio kodekso 31 ir 32 straipsniai.“

3.1. ATPK 30¹ straipsnio 2 dalis (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija), kurią ginčija pareiškėjai, aiškintina kartu su ATPK 130² straipsnio nuostatomis.

ATPK 130² straipsnyje „Pakartotinis transporto priemonių vairavimas, esant vairuotojams neblaiviems arba apsvaigusiams nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų“ (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) buvo nustatyta:

„Transporto priemonių vairavimas, esant vairuotojams neblaiviems arba apsvaigusiams nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, kai asmeniui buvo paskirta administracinė nuobauda už šio kodekso 126 straipsnio pirmojoje, ketvirtojoje ir penktojoje dalyse, 127 straipsnio trečiojoje dalyje, 129 straipsnyje numatytus pažeidimus, – užtraukia vairuotojams teisės vairuoti transporto priemones atėmimą nuo trejų iki ketverių metų su transporto priemonės konfiskavimu, o asmenims, neturintiems teisės vairuoti transporto priemones, administracinį areštą nuo dvidešimties iki trisdešimties parų su transporto priemonės konfiskavimu.“

ATPK 130² straipsnis (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) buvo pakeistas Seimo 2010 m. gruodžio 14 d. priimtu Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 5, 21, 26, 27, 29, 35, 51²², 87⁷, 89¹, 116, 123, 124¹, 125, 127, 130², 131, 133¹, 167¹, 167², 172²³, 185, 187⁸, 191, 192, 192¹, 221, 222, 225, 226, 231, 239, 241³, 241⁴, 259, 259¹, 260, 260², 262, 263, 264, 266, 267, 268, 269, 271, 272, 276, 282, 288, 304, 306, 308, 313, 314, 320, 326, 329, 334, 336, 337, 338¹ straipsnių pakeitimo ir papildymo, 124⁴, 132¹, 197¹, 315 straipsnių pripažinimo netekusiais galios ir Kodekso papildymo 115⁴, 124⁵, 124⁶, 192² straipsniais įstatymo 20 straipsniu. ATPK 130² straipsnyje „Pakartotinis transporto priemonių vairavimas neblaivių arba apsvaigusių nuo

narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vairuotojų“ (2010 m. gruodžio 14 d. redakcija) nustatyta:

„Transporto priemonių vairavimas neblaivių arba apsvaigusiu nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vairuotojų, kai asmeniui buvo paskirta administracinė nuobauda už šio kodekso 126 straipsnio pirmojoje, ketvirtojoje ir penktojoje dalyse, 127 straipsnio trečiojoje dalyje, 129 straipsnyje numatytus pažeidimus, – užtraukia vairuotojams teisės vairuoti transporto priemones atėmimą nuo trejų iki ketverių metų su transporto priemonės konfiskavimu, teisės vairuoti transporto priemones neturintiems asmenims – administracinį areštą nuo dvidešimties iki trisdešimties parų su transporto priemonės konfiskavimu, o teisės vairuoti transporto priemones neturintiems asmenims, kuriems administracinis areštas negali būti skiriamas, – baudą nuo keturių tūkstančių iki penkių tūkstančių penkių šimtų litų su transporto priemonės konfiskavimu.“

Pažymėtina, kad ATPK 130² straipsnyje (2010 m. gruodžio 14 d. redakcija), palyginti su anksčiau šiame straipsnyje (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) buvusiu įtvirtintu teisiniu reguliavimu, papildomai nustatyta nuobauda teisės vairuoti transporto priemones neturintiems asmenims, kuriems administracinis areštas negali būti skiriamas, – bauda nuo keturių tūkstančių iki penkių tūkstančių penkių šimtų litų su transporto priemonės konfiskavimu.

Taigi pagal ATPK 130² straipsnį (2007 m. gruodžio 13 d., 2010 m. gruodžio 14 d. redakcijos) administracinė atsakomybė atsiranda asmeniui, kuris vairavo transporto priemonę (nesvarbu, ar jis turi teisę vairuoti transporto priemones, ar jos neturi) būdamas neblaivus arba apsvaigęs nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, po to, kai jam buvo paskirta administracinė nuobauda už: 1) transporto priemonės vairavimą esant neblaiviam, kai nustatomas lengvas neblaivumo (girtumo) laipsnis (ATPK 126 straipsnio (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) 1 dalis); 2) transporto priemonės vairavimą esant neblaiviam, kai nustatomas vidutinis arba sunkus neblaivumo (girtumo) laipsnis, neblaivumo patikrinimo vengimą, taip pat alkoholio vartojimą po eismo įvykio iki jo aplinkybių nustatymo (ATPK 126 straipsnio (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) 4 dalis); 3) transporto priemonės vairavimą esant apsvaigusiam nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, apsvaigimo patikrinimo vengimą, taip pat narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimą po eismo įvykio iki jo aplinkybių nustatymo (ATPK 126 straipsnio (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) 5 dalis); 4) Kelių eismo taisyklių pažeidimą, sukėlusį kitų asmenų nežymų sveikatos sutrikdymą arba nulėmusį kitiems asmenims priklausančių transporto priemonių, krovinių, kelių, kelio ir kitų įrenginių arba kitokio turto sugadinimą (apgadinimą), padarytą esant neblaiviam (girtam) arba apsvaigusiam nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų (ATPK 127 straipsnio 3 dalis (2007 m. gruodžio 13 d., 2010 m. gruodžio 14 d. redakcijos)); 5) transporto priemonės vairavimą esant neblaiviam ar apsvaigusiam nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių

medžiagų, neturint teisės vairuoti ar neturint teisės vairuoti tos rūšies transporto priemonės, arba neblaivumo ar apsvaigimo patikrinimo vengimą, taip pat alkoholio, narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimą po eismo įvykio iki jo aplinkybių nustatymo (ATPK 129 straipsnis (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija)).

Pažymėtina, kad pakartotinis transporto priemonių vairavimas vairuotojams esant neblaiviems arba apsvaigusiams nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų yra pavojingas administracinis teisės pažeidimas, sukeliantis padidintą pavojų transporto eismo saugumui, žmonių gyvybei, sveikatai bei turtui. ATPK 130² straipsnyje už šį pažeidimą numatyta pagrindinė nuobauda – teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas, administracinis areštas arba bauda ir papildoma nuobauda – transporto priemonės konfiskavimas.

Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina ir tai, kad ATPK 130² straipsnio sankcijoje nustatyta minimali nuobauda vairuotojams už transporto priemonių vairavimą esant neblaiviems arba apsvaigusiams nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, kai jiems buvo paskirta administracinė nuobauda už šio kodekso 126 straipsnio 1, 4 ir 5 dalyse, 127 straipsnio 3 dalyje, 129 straipsnyje numatytus pažeidimus, – teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas trejiems metams su transporto priemonės konfiskavimu, šios teisės neturintiems asmenims – dvidešimties parų administracinis areštas su transporto priemonės konfiskavimu (2007 m. gruodžio 13 d., 2010 m. gruodžio 14 d. redakcijos), o asmenims, kuriems administracinis areštas negali būti skiriamas, – keturių tūkstančių litų bauda su transporto priemonės konfiskavimu (2010 m. gruodžio 14 d. redakcija), palyginti su kitomis ATPK nustatytomis sankcijomis už Kelių eismo taisyklių pažeidimus, yra griežta.

3.2. Ginčijamą teisinį reguliavimą, nustatytą ATPK 30¹ straipsnio 2 dalyje (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija), aiškinant kartu su nustatytoju šio straipsnio 1 dalyje ir 130² straipsnyje (2007 m. gruodžio 13 d., 2010 m. gruodžio 14 d. redakcijos) matyti, kad teismas neturi įgaliojimų asmeniui, padariusiam ATPK 130² straipsnyje numatytą administracinį teisės pažeidimą (t. y. vairavusiam transporto priemonę neblaiviam arba apsvaigusiam nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, kai jam buvo paskirta administracinė nuobauda už šio kodekso 126 straipsnio 1, 4 ir 5 dalyse, 127 straipsnio 3 dalyje, 129 straipsnyje numatytus pažeidimus), atsižvelgdamas į šio kodekso 30 straipsnio 2 dalyje (2000 m. vasario 17 d. redakcija) nurodytas aplinkybes, t. y. padaryto teisės pažeidimo pobūdį, pažeidėjo asmenybę, taip pat atsakomybę lengvinančias aplinkybes, vadovaudamasis teisingumo ir protingumo kriterijais, paskirti mažesnės nuobaudos nei sankcijoje numatyta minimali arba švelnesnės nuobaudos nei numatyta sankcijoje, arba visai neskirti administracinės nuobaudos.

Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad pagal ATPK 30¹ straipsnio 2 dalį (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) teismas asmeniui, padariusiam ATPK 130² straipsnyje

numatytą administracinį teisės pažeidimą (t. y. vairavusiam transporto priemonę neblaiviam arba apsvaigusiam nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, kai jam buvo paskirta administracinė nuobauda už šio kodekso 126 straipsnio 1, 4 ir 5 dalyse, 127 straipsnio 3 dalyje, 129 straipsnyje numatytus pažeidimus), kartu su pagrindine nuobauda visada turi skirti ir papildomą nuobaudą – transporto priemonės konfiskavimą. Net jeigu transporto priemonės, kuri nuosavybės teise priklauso ne pažeidėjui, savininkas įrodo, kad jis nėra atsakingas už jos panaudojimą darant ATPK 130² straipsnyje numatytą pažeidimą, teismas pagal ATPK 30¹ straipsnio 2 dalį (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) negali nekonfiskuoti tokios transporto priemonės.

4. Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste yra reikšmingos šios oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatos, susijusios su teismų įgaliojimais vykdyti teisingumą ir jų skiriamų nuobaudų individualizavimu.

4.1. Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 109 straipsnio 1 dalį, kurioje nustatyta, kad teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai, ne kartą yra konstatavęs (*inter alia* 1999 m. gruodžio 21 d., 2006 m. gegužės 9 d., 2006 m. birželio 6 d., 2006 m. lapkričio 27 d., 2007 m. spalio 24 d., 2008 m. sausio 21 d. nutarimuose), kad teismai, vykdydami teisingumą, privalo užtikrinti Konstitucijoje, įstatymuose ir kituose teisės aktuose išreikštos teisės įgyvendinimą, garantuoti teisės viršenybę, apsaugoti žmogaus teises ir laisves. Iš Konstitucijos 109 straipsnio 1 dalies teismams kyla pareiga teisingai ir objektyviai išnagrinėti bylas, priimti motyvuotus ir pagrįstus sprendimus (Konstitucinio Teismo *inter alia* 2007 m. gegužės 15 d., 2008 m. rugsėjo 17 d., 2011 m. sausio 31 d. nutarimai). Konstitucijoje įtvirtintas teisingumo principas, taip pat nuostata, kad teisingumą vykdo teismai, reiškia, kad konstitucinė vertybė yra ne pats sprendimo priėmimas teisme, bet būtent teismo teisingo sprendimo priėmimas; konstitucinė teisingumo samprata suponuoja ne formalų, nominalų teismo vykdomą teisingumą, ne išorinę teismo vykdomo teisingumo regimybę, bet, svarbiausia, tokius teismo sprendimus (kitus baigiamuosius teismo aktus), kurie savo turiniu nėra neteisingi. Kaip ne kartą konstatuota Konstitucinio Teismo aktuose, vien formaliai teismo vykdomas teisingumas nėra tas teisingumas, kurį įtvirtina, saugo ir gina Konstitucija (Konstitucinio Teismo *inter alia* 2006 m. rugsėjo 21 d., 2008 m. sausio 21 d., 2011 m. sausio 31 d. nutarimai).

4.2. Konstitucinis Teismas savo jurisprudencijoje ne kartą yra išreiškęs poziciją, kad teismas turi turėti galimybę, atsižvelgdamas į reikšmingas bylos aplinkybes, individualizuoti įstatyme įtvirtintą griežtą nuobaudą ir skirti mažesnę nuobaudą nei sankcijoje numatytoji minimali arba švelnesnę nuobaudą nei įstatymo numatytoji (Konstitucinio Teismo *inter alia* 2004 m. sausio 26 d., 2005 m. lapkričio 3 d., 2005 m. lapkričio 10 d., 2008 m. sausio 21 d., 2008 m. rugsėjo 17 d. nutarimai).

4.3. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, jog pagal

Konstituciją, *inter alia* jos 109 straipsnio 1 dalį ir konstitucinį teisinės valstybės principą, įstatyme, kuriuo nustatoma asmenų administracinė teisinė atsakomybė, negalima įtvirtinti tokio teisinio reguliavimo (nuobaudų, jų dydžių), kad teismas, atsižvelgdamas į visas turinčias reikšmės bylos aplinkybes, negalėtų individualizuoti griežtos nuobaudos, skiriamos konkrečiam asmeniui už konkretų teisės pažeidimą. Teisiniu reguliavimu turi būti sudarytos teisinės prielaidos teismui iširti visas bylai reikšmingas aplinkybes ir priimti teisingą sprendimą. Ir, priešingai, teisinis reguliavimas negali būti toks, kad teismui nebūtų leidžiama, atsižvelgus į visas turinčias reikšmės bylos aplinkybes ir vadovaujantis teise, nenusižengiant iš Konstitucijos kylantiems teisingumo, protingumo imperatyvams, priimti teisingo sprendimo ir šitaip įvykdyti teisingumo, antraip būtų pažeisti iš Konstitucijos, *inter alia* jos 109 straipsnio, kylantys teismo įgaliojimai vykdyti teisingumą, būtų nukrypta nuo konstitucinės teismo, kaip Lietuvos Respublikos vardu teisingumą vykdančios institucijos, sampratos, taip pat nuo konstitucinio teisinės valstybės principo.

Pažymėtina ir tai, kad individualizuodami pažeidėjams skiriamas nuobaudas teismai turi nuodugniai įvertinti pavojingumą, kurį žmogaus teisėms ir laisvėms, visuomenės ir valstybės interesams konkrečiu atveju kelia administracinis teisės pažeidimas. Atvejai, kai už administracinius teisės pažeidimus gali būti skiriama mažesnė nuobauda nei sankcijoje numatytoji minimali arba paskirta švelnesnė nuobauda nei numatytoji sankcijoje, arba visai neskirta administracinė nuobauda, turi būti išimtiniai, sietini su išskirtinių aplinkybių konstatavimu.

5. Minėta, kad pagal ginčijamą ATPK 30¹ straipsnio 2 dalį (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) teismas neturi įgaliojimų asmeniui, padariusiam ATPK 130² straipsnyje numatytą administracinį teisės pažeidimą (t. y. vairavusiam transporto priemonę neblaiviam arba apsvaigusiam nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, kai jam buvo paskirta administracinė nuobauda už šio kodekso 126 straipsnio 1, 4 ir 5 dalyse, 127 straipsnio 3 dalyje, 129 straipsnyje numatytus pažeidimus), atsižvelgdamas į šio kodekso 30 straipsnio 2 dalyje (2000 m. vasario 17 d. redakcija) nurodytas aplinkybes, t. y. padaryto teisės pažeidimo pobūdį, pažeidėjo asmenybę, taip pat atsakomybę lengvinančias aplinkybes, vadovaudamasis teisingumo ir protingumo kriterijais, paskirti mažesnės nuobaudos nei sankcijoje numatytoji minimali arba švelnesnės nuobaudos nei numatytoji sankcijoje, arba visai neskirti administracinės nuobaudos.

6. Konstatuotina, kad pareiškėjų ginčijamoje ATPK 30¹ straipsnio 2 dalyje (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) įtvirtintu teisiniu reguliavimu teismui neleidžiama individualizuoti ATPK 130² straipsnyje (2007 m. gruodžio 13 d., 2010 m. gruodžio 14 d. redakcijos) įtvirtintos griežtos nuobaudos, *inter alia* skirti teisės pažeidėjui mažesnės nuobaudos nei sankcijoje numatytoji minimali arba švelnesnės nuobaudos nei numatytoji sankcijoje, arba visai neskirti administracinės nuobaudos.

Taigi tokiu ATPK 30¹ straipsnio 2 dalyje (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) nustatyta teisiniu reguliavimu sudaromos prielaidos susidaryti situacijoms, kai teismas negalės, atsižvelgdamas į visas turinčias reikšmės bylos aplinkybes ir vadovaudamasis teise, nenusižengdamas iš Konstitucijos kylantiems teisingumo, protingumo imperatyvams priimti teisingo sprendimo byloje ir šitaip įvykdyti teisingumo. Taip pažeidžiami iš Konstitucijos, *inter alia* jos 109 straipsnio, kylantys teismo įgaliojimai vykdyti teisingumą, nukrypstama nuo konstitucinės teismo, kaip Lietuvos Respublikos vardu teisingumą vykdančios institucijos, sampratos, taip pat nuo konstitucinio teisinės valstybės principo.

7. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, kad ATPK 30¹ straipsnio 2 dalis (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) prieštarauja Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

8. Tai konstatavęs, Konstitucinis Teismas netirs, ar ATPK 30¹ straipsnio 2 dalis (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 29 straipsnio 1 daliai.

9. Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste, atsižvelgiant į pareiškėjų prašymuose pateiktus argumentus dėl ne pažeidėjui, bet kitiems asmenims priklausančių transporto priemonių, kurios panaudotos darant ATPK 130² straipsnyje numatytą pažeidimą, konfiskavimo, paminėtina Konstitucinio Teismo 1997 m. balandžio 8 d. nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 26 straipsnio pirmosios dalies atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ suformuluota pozicija dėl administracinės nuobaudos – daiktų, kurie buvo administracinio teisės pažeidimo (kontrabandos) įrankis, konfiskavimo.

Minėtoje konstitucinės justicijos byloje buvo prašoma ištirti, ar ATPK 26 straipsnio 1 dalies (1996 m. balandžio 23 d. redakcija) nuostata „Konfiskuotas gali būti tik daiktas, kuris yra pažeidėjo nuosavybė, išskyrus daiktą, kuris buvo administracinio teisės pažeidimo padarymo įrankis arba tiesioginis objektas, šio kodekso 210 straipsnyje numatytų administracinių teisės pažeidimų bylose“, pagal kurią administracinių teisės pažeidimų (kontrabandos) bylose numatomas daiktų, kurie buvo šio pažeidimo padarymo įrankis arba tiesioginis objektas, konfiskavimas, nepaisant to, ar šie daiktai nuosavybės teise priklausė pažeidėjui, ar kitiems asmenims, laikinai perdavusiems šį daiktą teisės pažeidėjui, neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsniui.

Konstitucinis Teismas 1997 m. balandžio 8 d. nutarime pripažino, kad minėta ATPK 26 straipsnio 1 dalies (1996 m. balandžio 23 d. redakcija) nuostata Konstitucijai neprieštarauja.

Minėtame Konstitucinio Teismo nutarime *inter alia* konstatuota:

– turto savininkas, perduodamas valdyti ar naudoti turtą kitiems asmenims, visuomet tam tikru mastu rizikuoja, nes jam tenka daikto atsitiktinio žuvimo rizika; kadangi savininkas pagal sutartį (įgaliojimo, panaudos, nuomos ir pan.) turtą perdavė kitam asmeniui, o šis, darydamas administracinį teisės pažeidimą – kontrabandą, jį prarado, savininko teisė išreikalauti daiktą iš

sąžiningo įgijėjo (valstybės) yra ribojama; tretiesiems asmenims priklausančio daikto, kuris buvo administracinio teisės pažeidimo kontrabandos įrankis, konfiskavimas prilygintinas jo faktiniam žuvimui, todėl savininkas praranda galimybę susigrąžinti jį natūra, tačiau jis gali reikalauti iš tokį teisės pažeidimą padariusio jo daikto valdytojo ar naudotojo atlyginti žalą; toks teisinių santykių sureguliuojimas ginčijamu įstatymu yra skirtas teisės pažeidėjo atsakomybei už savo veiksmus sugriežtinti ir negali būti vertinamas kaip trečiųjų asmenų nubaudimas;

– kitaip savininko teisės yra ginamos, kai teisės pažeidėjas kontrabandai panaudojo daiktą (automobilį ir kt.), kuris buvo neteisėtai jo valdomas ar naudojamas; šiuo atveju įstatymas gina savininko teises ir prieš sąžiningą šio turto įgijėją.

Pažymėtina, kad šios nuostatos *mutatis mutandis* taikytinos ir kai sprendžiamas ne pažeidėjui, bet kitiems asmenims priklausančių transporto priemonių, kurios buvo panaudotos darant ATPK 130² straipsnyje numatytą administracinį teisės pažeidimą (pakartotinį transporto priemonių vairavimą vairuotojams esant neblaiviems arba apsvaigusiams nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų), konfiskavimo klausimas.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102 ir 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53, 53¹, 54, 55, 56 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nutaria:

Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 30¹ straipsnio 2 dalis (2007 m. gruodžio 13 d. redakcija; Žin., 2007, Nr. 138-5641) prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Šis Konstitucinio Teismo nutarimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Nutarimas skelbiamas Lietuvos Respublikos vardu.

Konstitucinio Teismo teisėjai:

Egidijus Bieliūnas
Toma Birmontienė
Gediminas Mesonis
Ramutė Ruškytė
Egidijus Šileikis
Algirdas Taminskas
Romualdas Kęstutis Urbaitis
Dainius Žalimas